

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASFOREDRAG SKÅRER SOKN

12.februar 2017

ET INKLUDERENDE LOKALSAMFUNN

«Lørenskog kommune skal være et inkluderende lokalsamfunn for alle generasjoner, med et rikt kulturelt og etnisk mangfold som inviterer til samfunnsdeltakelse». Dette er en av kommuneplanens tre hovedvisjoner for Lørenskog. Den gir retning for utviklingen av det raskt voksende og mangfoldige lokalsamfunnet.

Rundt 1450 – hundre år etter Svartedauden - var det ikke mer enn mellom 50-60 personer som soknet til Lørenskog kirke, og 350 år senere - i 1801 - var befolkningen fortsatt bare 704 innbyggere. Først etter 1910 var folketallet stabilisert på over 1000 innbyggere.

Utover 1800-tallet tok den vestlige delen av bygda del i moderniseringen gjennom nærheten til mølledriften i Strømmen og jernbanen mellom Christiania og Eidsvoll, mens Losby Bruk dominerte i den østre delen med ulike eiere og mange husmannsplasser. Ved inngangen til 1900-tallet var Lørenskog et tredelt lokalsamfunn bestående av arbeiderbygda, bondebygda og godseierbygda, ifølge Ola Alsviks lokalhistoriske fremstilling. Livsgrunlaget i den østre del av Lørenskog var for det meste basert på virksomheten tilknyttet **Losby Bruk**. Så sent som i 1910 bodde det litt over 150 mennesker – ca. 12 % av kommunens befolkning – på Losby.

Husmannsvesenet i tilknytning til Losby Bruk eksisterte lenge. 14 var registrert som husmenn så sent som i 1910. «Den siste husmannen i landet», kalte Romerikes Blad i en reportasje i 1995 den 80 år gamle Trygve Johansen som hadde vokst opp på plassen Sotue under Losby Bruk og som fikk overta husmannsplassen. Johansen beskriver den opplevelsen slik: «Jeg føler en merkelig frihet. Du vet, her har jeg jobbet og slitt i all min tid – og nå er bruket mitt. Nå skal jeg kose meg og nyte den tida jeg har igjen her på Sotue». På en stillferdig måte uttrykker han den ufriheten som klassesamfunnet førte til for det store flertallet av befolkningen.

I løpet av de siste 50 årene er befolkningen i Lørenskog firedoblet, først gjennom innvandring fra Norge, senere også fra Europa og resten av verden. I dag er ca. 5600 mennesker i Lørenskog (16,5% av befolkningen) fra land utenom Europa og Nord-Amerika, og ytterligere ca. 2500 (7,3% av befolkningen) fra Europa og Nord-Amerika. Det betyr at hver fjerde lørenskauing har utenlandsk innvandrerbakgrunn, noe som gjør kommunen til landets tredje største innvandrerkommune. Dette skaper en smeltedigel av et lokalsamfunn med stort mangfold, og der innflytterne utvikler en sterk identitetsfølelse til det nye lokalsamfunnet - opptatt av å forme et nytt «vi» som gjenspeiler befolkningens sammensetning.

Innbyggerundersøkelsen fra 2016 viser at Lørenskog utvikler et lokalsamfunn der tradisjonelle bygdeverdier som tillit og samhold er tatt med i utviklingen av urbane miljøer i kommunen.

Skårer er det området i Lørenskog-bygda som har blitt mest preget av befolkningsøkningen. I dag bor rundt 2/3 av kommunens befolkning i Skårer sokn.

I Lørenskog og Skårer er «det lille hamskiftet» fra det tradisjonelle primærnærings- og industrisamfunnet til den urbaniserte forstaden med pendling, meget tydelig. Samtidig er det

også store arbeidsplasser her, blant de største er hovedkontorene til **Posten Norge** og **Coca Cola**, som jeg besøkte under visitasen. **A-hus** ligger i nabosoknet, men er kommunens største arbeidsplass og mange i Skårer arbeider der og i virksomheter som er knyttet til sykehuset.

Midt i denne smeltingen står Lørenskogs tusenårssted - Lørenskog kirke. Det ble reist en gang mellom 1150 og 1250 på gården Hammer. Da kristendommen kom til Norge ble de gamle religiøse sentrene erstattet av kirkene, og folkets religiøsitet ble knyttet til kirken og hennes bekjennelse. Når lokalsamfunnets eneste gravlund fortsatt knyttes til dette stedet, bekreftes Lørenskog kirke og området rundt som et svært viktig sted for identitet og refleksjon også i vårt århundre. Lørenskog kirke er en sentral identitetsmarkør for lokalsamfunnet og gir synlig uttrykk for kontinuitet og kirkens tilstedeværelse for alle i det nye Lørenskog.

Lørenskog kirke var i mange år en annekskirke under Skedsmo sokn, og var preget av enkel utsmykning. Velstandsøkningen på 1600-tallet stimulerte lokalbefolkningen til å gi kirken en rikere utsmykning. Både den vakre votivtavlen – gitt av Losby-eieren Torstein Arnessøn – og døpefont, prekestol og kirkeklokkene er fra denne tiden. Men da de nye eierne på Losby Gods for hundre år siden ville skjenke et glassmaleri til kirken, sa prest og menighetsråd nei. De satte en grense for godseierens makt. Resultatet kan sees på Losby gods der det avviste, og vakre, glassmaleriet henger i dag.

Den praktfulle før-reformatoriske helgenfiguren i Lørenskog kirke av Laurentius – han som minnet oss om at vi ser avglansen av Guds herlighet i øynene på de syke, fattige og utstøtte - vitner om at kirken gjennom hele dette lokalsamfunnets historie har vært et barmhjertighets sted for hele befolkningen. Laurentius-tradisjonen er en rik kilde i arbeidet med fortsatt å utvikle et lokalsamfunn der innflyttere, oversette, kjempende og ensomme mennesker inkluderes og får livskraft. Kanskje kan den store og imponerende **Kirkebakkefesten** knyttes til den gamle Larsok-tradisjonen siden den er en feiring av et flott uttrykk for det inkluderende lokalsamfunnet.

For å møte den store befolkningsøkningen, ble **Skårer kirke** vigsel i 1978 med plass til 430 mennesker, når alle rommene tas i bruk. Den er et flott eksempel på en kirke i 70-tallets visjon om kirkerommet som et kommunikativt rom der alteret står i sentrum, med gode muligheter for fellesskapsbygging både i kirkerommet med tilstøtende rom og i den meget flittig brukte kjelleren. Kirkebygget er velholdt, men er merket av aktiv bruk med opptil 900 mennesker innom i en vanlig virkeuke. Forhåpentligvis kan tilfluktsrommet få en bedre bruk siden nåværende lokaler er overfylte.

DEN NORSKE KIRKE I DAGENS SKÅRER

Medlemskap

Den norske kirke er fortsatt den institusjonen som det store flertallet av befolkningen i Skårer bruker som sted for sin religiøsitet og tro. 61.8% av befolkningen i Skårer var medlemmer i Den norske kirke i 2016. Det er en nedgang fra 63.5% i 2012, men antallet medlemmer har i samme periode økt med 500, fra 13.350 til 13.847. Drøye 5000 – omtrent 13.5% - er registrert i andre tros- og livssynsamfunn. Det betyr at nesten hver fjerde lørenskauing ikke er registrert som medlem i noe tros- og livssynsamfunn.

Åndelig utvikling: Gudstjenestelivet

Gudstjenestene er kirkens grunnleggende handling der den treenige Gud kommer oss i møte som den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus i Ord og sakrament, og inviterer oss til fellesskap med seg. Kirken i Borg og Skårer menighets første strategiske mål for perioden frem til 2020 er derfor at flere deltar i og opplever gudstjenesten som et inkluderende og trosstyrkende fellesskap.

Kirkelig årsstatistikk for Skårer viser at **oppslutning om søn- og helligdagsgudstjenestene** i soknet var på 95 deltakere i 2016. Det er en nedgang fra 110 de fire foregående årene. **SK1900** og **Mandagsmessene** på alternative tidspunkt gir også andre muligheter til fordypning av spiritualiteten med fokus på undervisning og refleksjon om tro og liv. Der er oppslutningen 118 i snitt. Det betyr samlet at hvert medlem deltar i gjennomsnitt på 1.04 gudstjenester i året, mens gjennomsnittet for bispedømmet er 1.22.

I tillegg kommer torsdagskveldenes **lovsangsgudstjeneste i ungdomsklubbens ramme** - som jeg deltok i under visitasen - med nattverdfeiring og stor og bred deltakelse. Det musikalske uttrykket og den fine tradisjonen fra Tomasmessene med lystenning, stillhet og samtalemulighet skapte en meget god dynamikk i gudstjenestefeiringen, og ga noe rom for mangfold i trosutfoldelse. Det blir viktig i tiden fremover å utvikle forbindelsen mellom denne og de øvrige gudstjenestene med noe større gjenkjennelse i liturgiens oppbygging, for slik å bidra til en livslang og bærekraftig spiritualitet.

Med det gode gudstjenestearbeidet som drives i Skårer bør det være et realistisk mål i løpet av 2018 å ha økt og stabilisert gudstjenesteoppslutningen på 120 deltakere, som var gjennomsnittstallet i 2015. En naturlig del av denne videreutviklingen er å utvide samarbeidet med lag og foreninger gjennom å invitere disse til å sette sitt preg på og delta aktivt i gudstjenestene.

Biskopen har i tråd med Kirkemøtets beslutning bedt om at det feires **nattverd** i minst 75% av gudstjenestene på søn- og helligdager. Det er derfor gledelig at det feires nattverd på 77% av gudstjenestene på søn- og helligdager, og at det er regelmessig nattverdforvaltning på ungdomsgudstjenestene. Antall **nattverdgjester** har også holdt seg stabilt på mellom 45 og 55 per nattverd-gudstjeneste de siste fem årene.

Forkynnelsen må fortsatt fremheve nattverdens gave både gjennom forkynnelse, sjelesorg, trosopplæring, ungdomsarbeid og annen undervisning. Det er viktig å videreutvikle en kultur og forkynnelse som gir alle døpte frimodighet til å delta i nattverdfeiringen - særlig barn, unge og dåpsfamilier - og overvinne de menneskeskapte hindringene mange opplever er satt for dem når det blir invitert til nattverdfeiring.

Antall **vigsler** varierer mye fra år til år. I 2016 ble det gjennomført 12 vigsler i Skårer sokn, noe som er det laveste antall i løpet av de siste fem årene. Biskopen har åpnet for at vigsler kan finne sted også utenfor kirkerommet på steder som egner seg til gudstjeneste, for å styrke det ekteskapet som en forpliktende organisering av samlivet og øke kirkens kommunikasjon med mennesker i en viktig livsfase. I Skårer er **Losby Gods** godkjent som permanent vigselssted. At det er et større potensiale for samhandling og markedsføring av kirkelige vigsler fikk vi bekreftet i en samtale med ledelsen ved Losby Gods. Det er ønskelig å forsterke felles

markedsføring, bl.a. ved kirkelig deltagelse på bryllupsmessen på Losby, men også samarbeid om «bryllupspakker» med vakre Lørenskog kirke som vigselssted. Også andre aktører kan utfordres.

Mulighet for vigsler i kirken for dem som av ulike grunner vil ha enklere seremonier, bør også markedsføres.

Gravferdsseremonier og gravferdsforvaltning er en helt grunnleggende del av kirkens kjerneoppdrag. I Lørenskog blir 97% av alle døde gravlagt ved kirkelig seremoni. Kirkens rolle som gravferdsforvalter sikrer en god, erfaren og respektfull forvaltning for alle. Også her i Lørenskog er gravlunden blitt et viktig sted for sorgbearbeiding gjennom lystenning, beplantning og jevnlige besøk. Den **navnete minnelund** etablert etter visitasen i Fjellhamar i fjor, er blitt godt mottatt. Det egne feltet med **barnegraver** svarer på et svært viktig behov for en særlig sårbar gruppe.

Musikk er helt sentral i kirkens gudstjenestefeiring, tilbedelse og kulturformidling. Den nye organist kan videreutvikle et rikt musikkliv. Det drives kor for alle aldersgrupper, og torsdag ettermiddag fikk jeg overvære øvelsen med **barnekoret**. Både **ungdomskoret** og **Skårer kor**, som vi hadde gleden av å høre under visitasgudstjenesten, bidrar regelmessig inn i ulike gudstjenester og beriker gudstjenestelivet, helt i tråd med bispedømmets målsetninger. Det nye og forbedrede **orgelet** som skal installeres i Lørenskog kirke vil sikre mennesker høy kvalitet i en sårbar sorg og gi muligheter til å styre kirkens rolle som kulturformidler av høy kvalitet – Gud til ære og mennesker og lokalsamfunn til velsignelse.

Gudstjenestefeiring på søndager er et kjennetegn ved kirker over hele verden. Menighetsrådets avtale med NMS gjennom **Samarbeidsrådet for menighet og misjon (SMM)**, gir lokalkirken viktige impulser fra den verdensvide kirke. Det er en styrke at misjonsavtalen er godt forankret på ulike arenaer i menighetslivet, både i gudstjenestene, foreningene, misjonsmiddagen og Strikkeprosjektet.

Den **felleskirkelige** gudstjenestene kan med fordel også utvides til å inkludere medlemmer i den katolske kirke – som har en betydelig medlemsmasse i Lørenskog – og ulike innvandrergupper med annen kristen tilhørighet.

Undervisning: Dåp og dåpsopplæring

Dåpen er kirkens grunnleggende handling, samtidig som det er en stor familiebegivenhet og tradisjonsbærer. Det andre strategiske målet for Den norske kirke i Borg og Skårer menighet er derfor at flere søker dåp og trosopplæring. I likhet med andre sokn i Den norske kirke opplever Skårer en nedgang i dåpsopplutningen, fra 110 dåp i 2012 til 88 dåp i 2015. Det er en særlig utfordring at foreldre som selv er medlemmer i Den norske kirke, ikke bringer barna sine til dåp. I Skårer sokn var det i 2016 over 28% av medlemmene som ikke brakte barna sine til dåp før de fylte 5 år, en tendens som er økende og tydeligere enn i bispedømmet som helhet.

Menighetsråd og ansatte må prioritere høyt hvordan man kan øke befolkningens frimodighet til å bringe barna sine til dåp. Det er et godt grep at det nå er lagt til rette for dåp på de aller fleste gudstjenestene, og at utsendelsen av dåpsinvitasjoner er gjenopptatt.

Av tiltak som må vurderes er økt fokus på markedsføring av muligheten for dåp, offensiv bruk av Lørenskog kirke når de foresatte ønsker det, forsterket dåpsforkynnelse for alle kirkens medlemmer, utprøving av dåp på andre tidspunkt, drop-in-dåp og innmelding av dåp på nettet. Skårer bør som et minimum definere bispedømmets resultatmål på 75% døpte av medlemmer mellom 0 og 5 år som sitt eget. Alt handler om å kommunisere en inkluderende kirke som vil gi mennesker et bærekraftig ankerfeste i livet og gjennom døden.

Kirkens trosopplæringsreform har som mål at alle døpte og tilhørige i alderen 0-18 år skal få grunnleggende innføring i troens innhold. Målgruppeoppslutningen om de nasjonale breddetiltakene i **trosopplæringen** ligger i Skårer på samme nivå som gjennomsnittstallet for bispedømmet (2016: 4-årsbok - 33%, 6-årsbok – 16 %, Tårnagenter – 19%, Lys Våken – 11%). Det må være en målsetning å øke oppslutningen om disse tiltakene. Det er et godt utgangspunkt at så godt som alle tiltakene er gratis, slik at alle har anledning til å delta uavhengig av økonomiske ressurser. Slik fungerer trosopplæringen som åpne og inkluderende arenaer i lokalmiljøet, og er en del av den nødvendige lokale identitetsbyggingen og forankringen.

Den svært gode oppslutningen om **konfirmasjon** (2016: 90% av 15-åringene som er medlem i Den norske kirke) tyder på et meget solid kvalitetsarbeid som har stor betydning for dagens tenåringer. At ungdommene i Skårer sokn har en høyt utviklet evne til å reflektere over tro, tvil og eksistensielle spørsmål fikk jeg bekreftet under konfirmanttimen torsdag kveld der konfirmantene «grillet» biskopen. Konfirmasjonstidens relevans understrekes også av det omfattende tilbudet og den høye deltakelsen på **MILK-kursene** og **after-MILK** etter man er konfirmert (2016: 44% av målgruppen, mot 12% i bispedømmet, noe som er svært imponerende).

Det er bra at **trosopplæringsplanen** nå er under ferdigstillelse med tanke på biskopens godkjenning.

Det drives et utstrakt **kontinuerlig barne- og ungdomsarbeid**, med bl.a. søndagsskole, ungdomsklubb og korvirksomhet. Selv fikk jeg besøke **familiemiddag med Knøttesang** tirsdag ettermiddag, som åpenbart fyller et viktig behov i en hektisk familiehverdag og også er et godt diakonalt tiltak. Det er et godt grep at det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidet er organisert med et eget styre bestående av representanter for de ulike delene av arbeidet, med ansvar for drift og koordinering. Det omfattende barne- og ungdomsarbeidet i Skårer er en viktig bidragsyter til **ungdomsdemokratiet** i Borg bispedømme.

Dagens biskop finner ingen grunn til å gjenta biskop Deichmanns beklagelse fra visitasen i Skedsmo/Lørenskog i 1720 da han i sin visitasrapport jamret seg over at ungdommene i soknet fremsto som «motvillige og halsstarrige».

DEN NORSKE KIRKES INVOLVERING I LOKALSAMFUNNET

Kirken er sendt til verden av kirkens Herre, og har i Norges grunnlov fått et samfunnsoppdrag om å være Norges folkekirke. Kirken i Skårer er sendt til eneboligene, boligblokkene, institusjonene og arbeidslivet i dette lokalsamfunnet med ordet om Guds nåde, og formaning til nestekjærlighet og særlig omsorg for ekskluderte og mennesker som sliter med livene sine. Bispedømmets og Skårer menighets tredje mål er derfor at kirken skal være synlig i samfunnet, oppleves relevant og engasjere seg i menneskers liv.

Slik Laurentius med sitt liv og vitnesbyrd minner oss om at vi i samfunnets syke, fattige og marginaliserte ser avglansen av Guds herlighet, må kirkens oppmerksomhet alltid være vendt mot de som på ulike måter bærer tunge byrder. I velferdsstaten ligger ansvaret for den grunnleggende tjenesteytingen hos myndighetene, men gjennom kirkens **diakonale tjeneste** utøves en svært viktig andre- og tredjelinjetjeneste, særlig for mennesker med særlig behov for ledsagelse i krevende tider.

Den norske kirkes forståelse av diakoni uttrykker denne tjenesten som nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Diakoni står i sentrum for mye av den virksomheten som i dag drives i Skårer menighet:

Kamp for rettferdighet skjer bl.a. ved deltagelsen i **Kirkens Nødhjelps fasteaksjon**.

Nestekjærlighet viser seg blant annet i **Formiddagstreff for eldre, sorgarbeid** og jevnlig **andaktsstunder** og **enkeltsamtaler** på **Lørenskog og Rolvsrud sykehjem** – der jeg selv fikk delta tirsdag i visitasuken.

Trosopplæringens og **det kontinuerlige barne- og ungdomsarbeidets** mange møteplasser fungerer som **inkluderende** tiltak for barn og unge, både de som er født og oppvokst her og de som flytter hit. På samme måte er Skårers menighets deltakelse i **Lørdagscaféen** og **Møtested kirken** viktige inkluderingsarenaer for mennesker med utviklingshemninger. Arbeidet med å utvikle gudstjenestene som inkluderende fellesskap for alle må fortsette, og slik synliggjøre kirkens mangfoldige fellesskap der Gud i Jesus Kristus er fellesskapets sentrum, der alle har sin plass.

Misjonsmiddagen «**Suppe med mening**» skaper også nye relasjoner og vennskap i tillegg til tjenesten for kvinner i Etiopia.

Det er gledelig at Skårer sokn også er med i ordningen «**Grønn menighet**», og gjennomfører tiltak og tematiserer dette på ulike arenaer – blant annet i konfirmasjonsundervisningen - og slik tar **vern om skaperverket** på alvor.

Videreutvikling av kirkens involvering i lokalsamfunnet

Vårt lokalsamfunn styres av folkevalgte som på basis av kunnskap om lokalsamfunnet, lovpålagte oppgaver og befolkningens behov skal prioritere fellesskapets ressurser og stimulere til engasjement og innsats for å videreutvikle Lørenskog og Skårer som et inkluderende og mangfoldig lokalsamfunn for alle som bor her.

Også her i Skårer er det nødvendig for lokalsamfunnet å adresse utfordringer knyttet til menneskers levekår og folkehelse.

Med gode resultater har Lørenskog i en årrekke hatt et sterkt fokus på **forebyggende arbeid**, blant annet gjennom lavterskeltilbudet **Forebyggende psykisk helsetjeneste (FPH)**, som vi hadde et svært inspirerende møte med under visitasen. Helsetjenestens fokus på å ledsage mennesker med alminnelige livsutfordringer i krevende faser av livet, ligger tett på kirkens diakonale oppdrag. I løpet av samtalen ble det meldt at både barn, ungdom, voksne og i økende grad eldre tar kontakt med helsetjenesten når livet er krevende. Ledsagelse på et tidlig tidspunkt forhindrer at krevende livssituasjoner får utviklet seg til alvorlige livskriser på lengre sikt. Siden

dette også er mennesker som lokalkirkens ansatte og frivillige møter på en rekke arenaer, vil en tettere samhandling mellom lokalkirkens ressurser og FPH kunne bidra til forsterking av et viktig og inkluderende arbeid blant befolkningen.

Nitor – som jeg fikk gleden av å besøke under visitasen – gjør en svært viktig jobb med å bistå mennesker ut i arbeidslivet og gi mennesker med særlige utfordringer erfaring av verdighet og mestring.

Lørenskog kommune har en økende **barnefattigdom** som det er stor oppmerksomhet om. Kirkens mange aktiviteter innen barne- og ungdomsarbeid må forsterkes som gratis og inkluderende arenaer. For de tiltakene som koster noe – f.eks. konfirmasjonstiden og leirer - bør man gå i en dialog med kommunen for å få dette inkludert i «**Opplevelseskortet**».

En særlig utfordring er kirkens deltagelse i arbeidet med å inkludere innflyttere med annen kultur og religiøs tro, og slik stimulere til **interreligiøst samarbeid** og samhandling. Her i Lørenskog vil dette særlig være knyttet til muslimer og buddhister. **Dialogforum Østfold**, som bispedømmet har vært med å etablere, kan være en god støttespiller i å utvikle et formalisert samarbeid med de største religiøse aktørene i Lørenskog. Samtalene vi hadde i løpet av visitasen med representanter for **Tyrkisk kultursenter** og **Lørenskog muslimske senter**, som organiserer muslimer av pakistansk opprinnelse, viser at det er store muligheter for samhandling knyttet opp til tiltak for bl.a. ungdom og menn.

Prosjektet «**Tro møter tro** – på religiøs rundreise i Lørenskog», som soknepresten i Fjellhamar gjennomførte sammen med andre religiøse ledere og Voksenopplæringen i fjor høst, er et glimrende samarbeidstiltak som bidrar til økt toleranse og inkludering i Lørenskog. Prosjektet kom som et resultat av det store folkemøtet om inkludering av flyktninger som ble avholdt under visitasen i Fjellhamar i fjor vinter. Jeg vil anbefale at kommunen fortsetter å legge til rette for møteplasser mellom frivillige organisasjoner om inkluderingsarbeidet. Skårers vektlegging av dette arbeidet både hos en av kapellanene og diakonen lover godt for realisering av planlagte tiltak, som for eksempel «manneklubb» og tilgjengelighet for samtaler. En særlig utfordring for kirken er å gi rom og trygghet til kristne som har fått beskyttelse.

Under møtet med **Flyktingetjenesten** i kommunen i løpet av visitasuken, kunne de melde om at man nå har skaffet bolig til alle flyktninger som man har vedtatt bosatt. Det er gledelig - og i det hele tatt er Lørenskog kommune og innbyggernes håndtering av det fler-kulturelle og multi-religiøse samfunnet et forbilde for andre kommuner og våre rikspolitikere!

Lørenskog har i generasjoner vært et inkluderende og mangfoldig lokalsamfunn. Det er svært løfterikt å erfare hvordan disse verdiene er videreført også til de nye generasjoner lørenskauinger. Under skolebesøket på **Løkenåsen ungdomsskole** fikk vi en spennende presentasjon av hvordan målrettet arbeid mot diskriminering og rasisme har gitt svært gode resultater. Forrige uke fikk skolen tildelt **Benjaminprisen** for den betydelige innsatsen for å utvikle kompetanse og inkluderende holdninger både blant ansatte og elever. «Her er elevene vant med å være forskjellige», understreket rektor. Også spørretimen i **10.klasse**, der elevene viste en imponerende evne til selvstendig refleksjon og kritisk tenkning, var svært løfterik.

Det er godt samarbeid med alle grunnskolene i Skårer sokn om gudstjenester i forbindelse med julehøytiden. Samhandlingen og kontakten mellom skolen og lokalkirken er god, og bør videreføres og styrkes i form av en helhetlig plan for **skole-kirke-samarbeid** basert på kompetansemålene innenfor KRLE-faget, samt andre skolefag.

Organisert samarbeid lokalkirke-kommune

Relasjonene mellom kirke og kommune synes svært gode. Kommunen har bidratt med betydelige midler til investeringer og kontinuerlig vedlikehold av kirkebygg, driftsbygninger og maskinpark. Det er flott at man i år kommer i gang med planarbeidet i forbindelse med utvidelsen av **gravlunden og kirkegården** ved Lørenskog kirke. Dette er påkrevd, tatt i betraktning at befolkningsframskrivingen viser at det fra 2025 vil være dobbelt så mange dødsfall i Lørenskog som i dag. Tilretteleggingen for muslimsk og buddhistisk gravferd gjør også gravlunden til et inkluderende sted i lokalsamfunnet. Den navnete minnelunden og feltet med barnegraver er allerede nevnt.

For 2017 har kommunen også stilt med finansiering av nytt **orgel** i Lørenskog kirke, noe som vil gi både kirkelige seremonier, gudstjenester og det alminnelige kulturlivet et stort løft.

I løpet av denne visitasen har behovet for et **nytt kirkebygg** i Skårer sokn blitt adressert ved flere anledninger. Den nåværende kirken er for liten for det store aktivitetsnivået og høye antall mennesker som er innom kirken, og for de store høytidsfeiringene. Samtidig vil kirken være en enda mer aktiv aktør i sentrumsutviklingen rundt Lørenskog sentralområde for økt og lettere tilgjengelighet med større synlighet i befolkningen. Det er viktig at menighetsråd og fellesrådet fortsetter samtalen med kommunen om hvordan en ny kirke knyttet til tomten i Mailundveien kan realiseres.

KOMMUNIKASJON

Bispedømmets strategiske plan løfter kommunikasjon som en helt sentral strategi for å nå våre mål. Det er derfor fremtidsrettet at lokalkirken nå er i gang med å utvikle en **kommunikasjonsstrategi**.

Det nåværende kommunikasjonsarbeidet i soknet foregår hovedsakelig på digitale plattformer som nettsider og sosiale medier. For å utnytte mulighetene som ligger i digital kommunikasjon er det sterkt å anbefale at man tar i bruk Den norske kirkes felles **nettsideløsning** som er kompatibel med både smarttelefoner og nettbrett, og åpner for mange nye muligheter i kommunikasjon med både unge og eldre på ulike plattformer.

Torsdag i visitasuken inviterte menighetsrådet til **åpent temamøte** i biblioteket der biskopen, sammen med flere lokale aktører, hadde en panelsamtale om visjoner for folkekirken. Det er en spennende form for direkte **medlemskommunikasjon** som jeg gjerne ser blir videreutviklet.

STAB, RÅD OG UTVALG

Menighetsrådet i Skårer virker godt utrustet til å håndtere de store og viktige oppgavene som ligger foran. Rådet har utviklet en gjennomarbeidet strategi, forankret i bispedømmets strategi for perioden 2015-2020, med visjonen: «Nåde for alle – rom for deg».

Den store og gode virksomheten og de ulike planprosessene menighetsrådet har ansvaret for, gjør at Skårer menighet bør delta i **muv-Borg**, som er menighetsutviklingsprosjektet som Borg bispedømmeråd og MF tilbyr lokalkirkene i Borg. Det vil kunne bidra til å styrke helheten i de mange tiltak og arenaer menigheten arbeider på, tydeliggjøre retningen en vil gå og øke oppmerksomheten om strategiske muligheter i lokalsamfunnet.

Visitasen har bekreftet at også her i Skårer er kirkens muligheter større enn våre **økonomiske ressurser** og antall ansatte. Menighetsrådet bør vurdere måter å øke inntektene gjennom frivillige bidrag fra personer, næringslivsaktører og andre offentlige aktører som NAV. Et økt samarbeid med de nasjonale kristne **barne- og ungdomsorganisasjonene** vil kunne gi både ressurser og ideer. Skårer har et høyt antall engasjerte mennesker i alle aldre som gjør en stor **frivillig** innsats både i regulære aktiviteter og i prosjekter. Det er flott å se det fellesskapet som utvikles og viljen til å målrette og profesjonalisere denne mobiliseringen.

Det er å anbefale at det lovpålagte årlige møtet mellom menighetsråd og ansatte gjennomføres i forbindelse med årsrapporteringen, slik at det kan legges et felles grunnlag for prioriteringer det følgende året. Menighetsrådets ulike utvalg kan gjerne delta på dette møtet.

Skårer sokn er velsignet med en svært velfungerende og dyktig gruppe med ansatte, med sentralt forankret Kristus-tro og konkrete visjoner for kirken i lokalsamfunnet. Prestenes forkynnelse er trygt forankret i Den norske kirkes bekjennelse og båret av en dyp motivasjon til å forkynne evangeliet i en ny tid og til nye generasjoner. Det er ikke mye som minner om tilstanden på slutten av 1500-tallet da sokneprest Maurits Jeffersøn i Skedsmo/Lørenskog både drakk og sloss med bøndene, skjelte ut folk fra prekestolen, og bante og skjente over uekte barn ved dåpen. Til slutt ble befolkningen så rasende at en av bøndene fra Lørenskog slo soknepresten i hodet med en kanne.

Jeg har i løpet av visitasuken gjentatte ganger fått bekreftet at kirken og dens medarbeidere i 2017 nyter svært stor respekt og tillit på alle arenaer i lokalsamfunnet. Mulighetene for kirke og lokalsamfunn i fremtidens Skårer er mange og spennende, og jeg har i løpet av denne uken ikke møtt en eneste lukket dør for kirkens deltakelse i å utvikle et inkluderende lokalsamfunn.

Visitasen har bekreftet et solid inntrykk av lokalkirken her i Skårer. Stor takk til ansatte, råd og frivillige som har lagt opp til et utmerket program og til dere som på ulikt vis har bidratt til at dette har blitt en svært inspirerende og lærerik visitas.

UTGANG

Den norske kirke i Skårer sokn skal være en kilde for livstolkning og livshjelp til mennesker i et mangfold av situasjoner. Den dypeste kilden finner vi i døpefonten, der mennesker her i lokalsamfunnet forenes med den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus. Ved nattverdbordet får mennesker næring og styrke for det livet som leves her og nå, og blir stadfestet i håpet om det evige liv. I forkynnelsen av evangeliet og gjennom kirkens kulturarbeid får mennesker hjelp til å leve sine liv i lys av troen, håpet og kjærligheten. Gjennom kirkens diakonale virksomhet

blir mennesker omsluttet av Guds kjærlighet, som overgår all forstand, og i trosopplæringen gis mennesker en fordyping av sin tilhørighet.

I fremtiden skal kirken fortsette å være et sted som inkluderer mennesker og gir dem røtter, bekreftelse og identitet. I fellesskap, og under Guds ledelse, skal vi så vandre sammen mot den dagen da Gud skal gjøre alle ting nye. Det er denne Guds fremtid som bærer vår sendelse til menneskene her i Skårer, og som kirken gir rom for å erfare i glimt allerede nå.

Må Gud fortsette å velsigne dere på vandringen og med oppdraget!

Atle Sommerfeldt

Borg biskop

Fredrikstad 12.februar 2017